

Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics by Diana Hicks*, Paul Wouters**, Ludo Waltman**, Sarah de Rijcke** & Ismael Rafols***

* professor of public policy at the Georgia Institute of Technology, Atlanta, Georgia, USA

** Paul Wouters is professor of scientometrics and director, Ludo Waltman is a researcher, and Sarah de Rijcke is assistant professor, at the Centre for Science and Technology Studies, Leiden University, the Netherlands.

*** a science-policy researcher at the Spanish National Research Council and the Polytechnic University of Valencia, Spain.

Published in Nature (520): 429–431, 23 April 2015. doi:10.1038/520429a. Available from:

<http://www.nature.com/news/bibliometrics-the-leiden-manifesto-for-research-metrics-1.17351>

مسئله ارزشیابی پژوهش یکی از مسائل مهم مورد توجه سیاستگذاران پژوهش است که همواره با چالشهای خاص خود روبرو است. ایجاد پایگاه های استنادی مختلف، دسترس پذیر بودن آنها در محیط وب و ارائه نرم افزارهای مربوطه جهت تسهیل مقایسه عملکرد پژوهشی دانشگاهها، دسترسی به شاخصهای ارزشیابی را بیش از پیش تسهیل ساخته است. اما علیرغم این مسئله، عدم آگاهی کامل از نحوه بکارگیری و تفسیر این سنجها تبعات زیادی بر سیستم پژوهشی کشورها باقی خواهد گذاشت. بعنوان مثال معیار قراردادن شاخص H پژوهشگران یا تعداد مقالات چاپ شده در مجلات با رتبه استنادی بالا در تصمیمات مربوط به استخدام یا ارتقا پژوهشگران، دغدغه چاپ مقالات در مجلات با تاثیر بالا، دغدغه و نگرانی دانشگاهها از رتبه خود در رده بندیهای جهانی، اختصاص بودجه یا پاداش برپایه عواملی نظیر تعداد انتشارات یا صرف چاپ مقاله در مجلاتی با عامل تاثیر بالا نشان دهنده استفاده سو و نادرست از این شاخصها در ارزشیابی عملکرد پژوهشی است. به همین دلیل، بعد از کنفرانس شاخصهای علوم و فناوری در سپتامبر 2014 در لایدن (هلند)، جمعی از متخصصان برجسته حوزه علم سنجی، جامعه شناسی علم و سیاستگذار پژوهش بر آن شدند تا بیانیه ای حاوی 10 اصل زیر منتشر نمایند تا بدینوسیله نسبت به استفاده نادرست از شاخصها در ارزشیابی پژوهش هشدار دهند. پژوهشگران فوق رعایت ده اصل زیر را در ارزشیابی پژوهش ضروری می دانند:

1. ارزشیابی کمی بایستی با ارزشیابی کیفی و نظرمتخصصان همراه باشد.
2. ارزشیابی عملکرد پژوهشی باید در موازای اهداف پژوهشی موسسه، گروه پژوهشی و محقق باشد.
3. مزیت پژوهشهای ملی (غیر انگلیسی زبان) در فرایند ارزشیابی پژوهش بایستی مورد ملاحظه قرارگیرد.
4. گردآوری داده ها و فرایند توسعه شاخصهای پژوهشی باید شفاف و واضح باشد و در ارزشیابی بر پایه این شاخصها، شاخصی متناسب با پیچیدگی فرایند تحقیق لحاظ شود.
5. جهت تضمین کیفیت و درستی داده ها، به پژوهشگران مورد ارزشیابی امکان دهید برون دادهای پژوهشی خود را بازبینی نمایند.
6. تنوع انتشارات و عملکرد استنادی و تفاوتی موجود بین رشته های پژوهشی مختلف باید در ارزشیابی پژوهشی مورد ملاحظه قرار گیرد. استفاده از شاخصهای تعدیل شده ضروری است و قابل اعتماد ترین روش تعدیل بر اساس صدکها می باشد. در این روش، به هر مقاله وزنی بر اساس صدکی که در توزیع استنادی رشته مربوطه به آن تعلق دارد اختصاص می یابد (وزنی بالای 10%، 10% یا 20% و امثال آن). بدین صورت در این روش، یک مقاله بسیار پراستناد تاثیر اندکی بر بهبود جایگاه دانشگاهی که از این شاخص تعدیل شده استفاده کرده دارد، در مقابل، با استفاده از روش میانگین استنادها، یک مقاله پراستناد، جایگاه دانشگاه را از رده میانی به رده بالا سوق خواهد داد.
7. در ارزشیابی پژوهشگران، باید اثر پژوهشی، تجربه و تخصص آنها بیشتر از شاخص اچ آنها مورد توجه قرار گیرد. کارکرد شاخصهای مختلف که برای اهداف مختلف ایجاد شده اند را مد نظر قرار دهید.
8. از کاربرد شاخصهای انتزاعی، نادرست و با ریزش کاذب اجتناب نمایید.
9. از تاثیر نظام مند شاخصهای ارزشیابی بر سیستم ارزشیابی مطلع باشید.
10. شاخصها را بطور منظم مورد بررسی قرار داده و روزآمد نمایید.

ارزشیابی پژوهش نقش بسیار مهمی در توسعه علوم و ارتباط آن با جامعه ایفا می نماید. سنجها پژوهشی اطلاعات مهمی را می توانند ارائه کنند که گردآوری و تفسیر آنها توسط افراد غیر متخصص دشوار است. اما نباید اجازه داد که این اطلاعات کمی از ابزار به هدف تبدیل شوند. بهترین شیوه عمل، ادغام کردن ارقام دقیق مطابق با هدف و ماهیت پژوهش مورد ارزشیابی است. هردوی شواهد کمی و کیفی لازم است و هریک خود هدفی در راه خود می باشد. کلام آخر اینکه، تصمیم گیری در علم بایستی بر اساس فرایندهایی با کیفیت بالا که توسط داده هایی با بالاترین کیفیت بنا شده اتخاذ شود.

جهت مطالعه متن اصلی خبر به منبع بالا مراجعه نمایید.